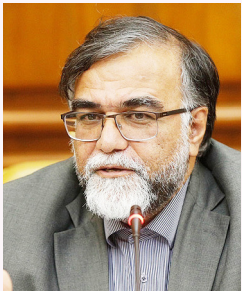

سهم فرهنگ و جامعه در نقشه توسعه کیش و سرنوشت آن

■ دکترسعید پورعلی

جزیره کیش طی چهار دهه گذشته، همواره در ادبیات مدیریتی ایران به عنوان یکی از نقاط راهبردی توسعه اقتصادی و گردشگری مطرح شده و در سندهای بالادستی، نقشه‌های توسعه‌ای و سخنان مسئولین، نمادی از «دروازه ورود به اقتصاد جهانی» یا «قطب گردشگری بین‌المللی» معرفی شده‌است.باین‌حال،پیش‌اصلی این است که در دل این روایت‌های غالب، فرهنگ و جامعه ساکن جزیره چه سهمی از نقشه راه توسعه داشته‌اند و سرنوشت این عناصر بنیادین انسانی، در سایه توسعه کالبدی و مالی، به چه روندی دچار شده‌است؟ بی‌گمان کیش با سرمایه‌گذاری قابل‌توجه در حوزه‌های زیرساختی، ساختمان‌سازی، هتل‌داری، امکانات تفریحی و تسهیلات تجاری، توانسته جایگاهی برای خود در نقشه اقتصادی ایران بیابد. اما دقیق‌تر که می‌نگریم، به ویژه در برخی از ادوار مدیریتی چند دهه اخیر، ردپای نوعی «توسعه بی‌روح» و شتابزده به چشم می‌خورد؛ توسعه‌ای که گویی از زمینه اجتماعی و فرهنگی خود جدا افتاده و بیشتر با سنجه‌های کمی و اعدادی مثل «تعداد گردشگر»، «ارزش سرمایه‌گذاری» یا «متر از ساخت و ساز» سنجیده می‌شود.

با وجود این موفقیت‌های نسبی، پدیده‌هایی چون ناپایداری اجتماعی، نبود انسجام جمعیتی، تغییرات سبک زندگی، آسیب‌پذیری فرهنگی و حتی احساس غربت شهروندان بومی و مهاجر رخ نموده و این پرسش را جدی‌تر کرده که فرهنگ و جامعه ساکن کجای نقشه توسعه بوده اند؟ به باورمدیران عاملی چون محمد رضا یزدان پناه، حسین قاسمی، محمد ابراهیم انصاری لاری، غلامحسین مظفری و محمد کبیری از جنس مدیرانی بوده و هستند که ارزش فرهنگ و جامعه را در سیاست های مدیریتی خود مد نظر داشته‌اند.

فرهنگ، در عمیق‌ترین و دقیق‌ترین معنا، عنصر پیش‌برنده و زیربنایی هر گونه توسعه متوازن و پایدار است. جزیره کیش، با پیشینه غنی فرهنگی ساکنان بومی، وجود آیین‌ها، موسیقی، زبان و سبک زندگی محلی، زیست‌بوم ویژه و ترکیب منحصر به فرد اقوام، ظرفیتی است که می‌تواند توسعه کیش را نه فقط به عنوان منطقه‌ای مبتنی بر واردات و مصرف، بلکه به عنوان الگویی برای گفت‌وگو و همزیستی فرهنگی معرفی کند.

فرهنگ نه یک کالای تزئینی پس از فراغت از پروژه‌های اقتصادی، که نیرویی راهبردی و جهت‌بخش برای معماری زیست اجتماعی جزیره است. نادیده گرفتن این عنصر، به معنای ظهور ربح‌ران‌های تدریجی؛ از بی‌هویتی گرفته تا دوگانگی عمیق میان جمعیت بومی و مهاجر، کم‌رنگ‌شدن سرمایه اجتماعی و پیامدهای پرهزینه‌کننده برای امنیت و تاب‌آوری‌های اجتماعی است.

توسعه پایدار کیش نیازمند نگاهی جامعه‌شناسانه و انسان‌محور است. نقشه توسعه‌ای که فقط جذب سرمایه را ببیند و نیازهای جامعه ساکن و مردم جزیره را به عنوان «متغیری تبعی» لحاظ کند، در بازو یا دویار بی‌اعتمادی، مهاجرت معکوس، نخبگان بومی، ایجاد شکاف‌های گروهی، در نهایت فرسایش احساس تعلق عمومی مواجه خواهد شد.

افزایش فاصله بین «کیش توسعه یافته» و «جامعه کیش»، نشانه‌ای از روشن از همین نوع رویکرد است. تجمل معماری و پیشرفت‌های سخت‌افزاری تا زمانی که بارفاه اجتماعی، امنیت روانی، امکان مشارکت خلاق، و عدالت فرهنگی و اجتماعی برای همه گروه‌ها تلفیق نشود، تنها پایداری نادر، بلکه می‌تواند به موثر و زیروا آسیب‌های اجتماعی مخرب بدل گردد.

نخست باید ادعا داشت که طی سالیان، اولویت‌های برنامه‌ای و ذهنی مدیران، تحت تأثیر تعاریف جهانی مناطق آزاد، عمدتاً معطوف به شاخص‌های اقتصادی بوده است؛ گویی به فرهنگ و جامعه صرفاً تسهیل‌کننده یا حتی مانع بالقو برای بهره‌وری‌های اقتصادی تلقی شده‌اند. از سوری دیگر، فقدان پیوست جدی فرهنگی و اجتماعی در پروژه‌ها، نبود منابع پایدار مالی برای برنامه‌های فرهنگی، ضعف رسانه بومی و نهادهای اجتماعی، و نگاه به‌خشنامه‌ای به مقوله فرهنگ، سهم فرهنگ و جامعه را به حاشیه می‌راند.

شرایط اجتماعی و تجربه زیسته برخی از ادوار کیش به وضوح نشان می‌دهد که رویکرد در پرازنرژ قرار دادن فرهنگ و جامعه نه تنها به زیان منافع اقتصادی جزیره است، بلکه آینده امنیتی و اجتماعی آن را نیز با ابهام مواجه می‌سازد. راه پیش‌رو آن است که «فرهنگ و جامعه» از حاشیه به متن نقشه توسعه منتقل شوند و توسعه اقتصاد، بر محور توسعه انسانی و فرهنگی، بازتعریف شود. براین باورم که چند راهکار عملی برای تحقق این چشم‌انداز وجود دارد که در ادامه به آن می‌پردازم. یکی از مهم‌ترین راهکارها اهمیت دادن و الزام کردن پیوست فرهنگی و اجتماعی برای اجرای پروژه‌های بزرگ اقتصادی است به گونه‌ای که هیچ پروژه اقتصادی، عمرانی و سرمایه‌گذاری، بدون ارزیابی آثار اجتماعی و فرهنگی آغاز نشود. راهکار دیگر توانمندسازی نهادهای فرهنگی، هنری و اجتماعی در جزیره است. ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها و رویدادهای فرهنگی، «رسانه‌های بومی، کانون‌های هنری و اجتماعی» با رویکرد مشارکتی و مستقل می‌تواند به تحقق این چشم‌انداز کمک شایانی کند.

بدون گفتمان‌سازی برای حفظ و ارتقای هویت بومی، توسعه فرهنگی و اجتماعی را به متن منتقل نمی‌کند. تدوین برنامه‌های حمایت از زبان آیین‌ها و میراث معنوی کیش و روایتگری جامع تاریخچه و هویت جزیره را باید جدی گرفت و با قدرت و قوت دنبال کرد. در کنار آن توجه به عدالت اجتماعی و فرهنگی در توسعه شهری الزامی است. توسعه امکانات آموزشی، ورزشی، تفریحی و فرهنگی در همه محله‌ها و برای همه اقشار؛ با تأکید مضاعف بر اقشار آسیب‌پذیر با توسعه بهینه جزیره و ایجاد مسکو-نگته‌های جدید باید مورد توجه سیاست‌گذاران جزیره قرار گیرد. بی‌شک یکی از مهم‌ترین راهکارها برای تحقق چشم‌انداز که «فرهنگ و جامعه» از حاشیه به متن نقشه توسعه منتقل شوند، مشارکت فعال جامعه محلی در سیاست‌گذاری و اجراست. تشکیل شوراهای مردمی و کارگروه‌های تخصصی اجتماعی و فرهنگی، حضور فعال ساکنان بومی و مهاجر در تصمیم‌سازی‌ها، و ارتباط مستمر با گروه‌های مرجع اجتماعی در این مسیر مدنظر قرار گیرد. علاوه بر این دیپلماسی فرهنگی و گفتگوهای بین‌المللی را باید در دستور قرار داد. استفاده از جایگاه بین‌المللی کیش برای برگزاری رویدادهای فرهنگی منطقه‌ای و جهانی، و ارتقاء تعاملات فرهنگی با کشورهای همسایه حوزه خلیج فارس در این مسیر کارساز خواهد بود. به نظر من امروز کیش پیام‌های امیدبخشی از استمرار سیاست‌گذاری فرهنگ و جامعه‌محور دارد. سنگینی وزن فرهنگ و اجتماع در سیاست‌های مدیریتی اخیر کیش مشاهده می‌شود و امیدی دوباره برای تقویت سیاست‌های خروج فرهنگ و جامعه از حاشیه به متن شکل گرفته‌است.

اگر سهم فرهنگ و جامعه از قعر نقشه توسعه به صدر آن آورده شود، جزیره کیش می‌تواند گروهی از سرمایه‌های انسانی متنوع، پر نشاط و خلاق را گرد آورد؛ جامعه‌ای که علاوه بر بهره‌گیری از موهاب اقتصادی و گردشگری، خود تولید‌کننده معنا، هویت و سرمایه فرهنگی می‌شود. چنین جامعه‌ای، تاب‌آور، ایمن، و جذاب برای ساکنان و مهمانان خواهد بود؛ مسیری که تجربه‌های جهانی نیز بر آن مهر تأیید زده‌اند و پیش‌زمینه تحقق یک توسعه متوازن، پایدار و آینده‌ساز است. در نقطه مقابل، حاشیه‌نشینی فرهنگ و جامعه، با همه ظواهر فریبنده و رونق کوتاه‌مدت، در نهایت به شکنندگی اجتماعی، تعمیق آسیب‌ها، و از دست رفتن فرصت بی‌بدیل کیش برای تبدیل شدن به الگویی ملی و فراملی خواهد انجامید.

فرجام سخن آن‌که سرنوشت کیش به دست تدبیر مدیرانی است که سهم واقعی فرهنگ و جامعه را در نقشه توسعه جدی بگیرند و باور کنند که آینده جزیره، نه در سازدها و اعدا اقتصادی، که در جان و روان مردمش رقم می‌خورد.

■ عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهادانشگاهی – کارشناس مناطق آزاد تجاری صنعتی

توسط معاونت و مدیران حوزه معاونت فرهنگی سازمان منطقه آزاد کیش تشریح شد؛

جزیره کیش؛ میزبان ششمین دوره نمایشگاه کتاب

متعددی از قبیل توره‌ای بازدید خانوادگی، کارگاه تصویرگری کودک، مسابقات متعدد از جمله نقاشی کتاب، کتابخوانی و گویندگی (به زبان‌های فارسی و انگلیسی) و مراسم رونمایی از کتاب و ... تدارک دیده شده است. همچنین برای پوشش خبری بهتر این نمایشگاه باشگاه خبرنگاران دانش‌آموزی نیز

دبیر اجرایی ششمین نمایشگاه کتاب کیش:

۱۷۰۰۰ عنوان کتاب در نمایشگاه کتاب کیش عرضه می شود

کتابهای مورد نظرشان یکی از نقاط قوت نمایشگاه خواهد بود و افزوده‌اعمال تخفیف برای کتابهای کمک آموزشی؛ تدارک سرویس ایاب و ذهاب برای بازدید دانش‌آموزان و سایر مخاطبان از نمایشگاه از دیگر برنامه‌های جنبی و تدارک دیده شده است. دبیر اجرایی ششمین دوره نمایشگاه کتاب کیش با اشاره به اینکه بویایی، بالندگی و تحول فرهنگی را از یکم تا نهمم از ماه در جزیره کیش پیش‌رو خواهیم داشت گفت: تفاوت قابل توجهی دارد و رویکرد سازمان منطقه آزاد کیش نسبت به مقوله کتاب از آن جهت ارزنده

بهره‌برداری از نخستین کلینیک تخصصی دندان پزشکی شبانه‌روزی در جزیره کیش

را آغاز کرده است. این مجموعه در راستای سیاست‌های توسعه گردشگری سلامت سازمان منطقه آزاد کیش و با هدف ارائه خدمات باکیفیتی به کیشوندان و گردشگران راه‌اندازی شده است.

بهره‌برداری از اولین بوتیک هتل در جزیره کیش

منحصر به فرد، امکانات رفاهی مدرن و خدمات میزبانی شخصی‌سازی‌شده، این هتل را به یکی از مراکز اقامتی شاخص جزیره تبدیل کرده است. حال بهره‌برداری کیش به شمار می‌رود. و خدمات گردشگری به‌شمار می‌رود.

نقد و روز...

پول و سرمایه جزیره برای جزیره سازمان بخشنامه کند

اقتصاد کیش – در همه نشست‌ها و دیدارها تأکید بر این است که برای رونق جزیره در حوزه‌های مختلف جذب سرمایه‌گذار و توریست داشته باشیم، تا جزیره از لحاظ اقتصادی پویا و شاداب بماند. مهم‌ترین دغدغه همه مسئولان و کیشوندان از مدیرعامل تا پایین‌ترین‌تشر، حوزه اقتصاد و سرمایه‌گذاری در کیش است. همه ما به دنبال و در فکر توسعه اقتصادی کیش هستیم. اما در سازمان و شرکت‌های تابعه بعضاً "شاهد این موضوع هستیم که برای انجام حتی بسیاری از کارهای کوچک و روزمره‌شان بجای استفاده از خدماتی که در جزیره وجود دارد بعلت عدم آشنایی و یا مناسباتی که از قبل داشته‌اند کارها را به شهرهای دیگر مثل تهران و یا دیگر شهرها انتقال می‌دهند، در حالی‌که بسیاری از آن خدمات در کیش در حال فعالیت هستند، که به راحتی می‌توانند آن کار را به بهترین شکل ممکن انجام دهند. وقتی خوب دقت می‌کنیم با یک حساب ساده از همین راه، هم پول قابل توجهی مجدداً در جزیره گردش پیدا خواهد کرد، هم به کسب و کارهای جزیره می‌توان کمک کرد تا سرپا بمانند و هم به اشتغال نیروی انسانی جزیره کمک خواهد شد.

سازمان‌های بزرگ در همه ایران برای کارهای جاری موظفند با شرکت‌های خدماتی موجود در شهرشان قرارداد بسته و موجهات چرخش پول را در منطقه خود فراهم کنند و در کنار آن اشتغال زایی که از دغدغه‌های بزرگ جامعه است صورت گیرد. ولی در جزیره کیش مشاهده می‌شود حتی کارهای جزئی مانند کپی و تکثیر اسناد و... هم در شهرهای دیگر انجام می‌شود. اینجا یک سوال پیش می‌آید آیا نیروهایی که در جزیره وجود دارد، چه بزرگ و چه کوچک، که از انسجام این کارها به خوبی بر خواهند آمد و آورده مناسبی هم به این شرکت‌های خدماتی وارد خواهد شد. و در کنار آن نیروی کار هم به میدان آمده می‌می‌توانند کسب در آمد داشته باشند.

سازمان منطقه آزاد کیش و موسسات تابعه مسلماً برای کارها و پروژه های خود و رویدادهای مختلف که در جزیره برگزار می‌شود و هزاران مورد دیگر خدمات و نیروهایی با تخصص‌های مختلف نیاز خواهند داشت و برای انجام این امور بهتر و شایسته‌تر است از نیروها و خدمات موجود در جزیره استفاده کنند تا پول جزیره در گردش مجدد خود مجدداً در خود جزیره هزینه و خرج شود. اینجا یک سوال پیش می‌آید آیا نیروهایی که در سازمان و شرکت‌ها مشغول خدمت هستند با این واحدهای خدماتی جزیره آشنایی ندارند یا دانسته این موضوع را بهتر دلیل دیگری انجام می‌دهند؟ سوال اینجاست چرا با وجود اینکه در بسیاری شرایط می‌توانیم چرخ اقتصادی شرکت‌های خدماتی و حتی واحد‌های خدماتی کوچک را به حرکت در آوریم از این موضوع غافل می‌شویم و پول و سرمایه جزیره را به بیرون می‌فرستیم؟ اجرا با وجود نیروهای زنده و ماهر حاضر نیستیم کار را به دست این نیروها بسپاریم اما حاضریم هزینه‌های بیشتری و وقت بیشتری صرف کنیم تا کارمان در شهرهای دیگر انجام شود؟! خوب است که سازمان‌ها و مراکز دولتی که همیشه در جذب سرمایه برای پیشرفت و حرکت چرخه اقتصادی کیش پیشقدم هستند در ابتدا به حمایت از مشاغلی که می‌توانند گوشه کوچکی از کار را به دست گرفته و باعث عدم خروج سرمایه از کیش شوند، بپردازند. مهم است که ما در شهر خودمان اشتغال زایی داشته باشیم و اگر در مقطعی یا در رشته‌ای کمبود بود به سراغ گزینه‌های خارج از جزیره برویم. بسیار نیکوست که این پرداخت‌های مالی در خود جزیره کیش چرخش داشته باشد تا در شهرهای دیگر.

چرا که اول چرخ را در خانه خودمان روشن کنیم تا از نورش ساکنان جزیره در مرحله اول بهره‌مند شوند. هدف اصلی ما در جزیره دستیابی به رفاه مناسب برای کیشوندان و ساکنین است و همین کیشوندان در موارد بسیار کوچک نیازمند توجه ویژه هستند تا رونقی به کسب و کار و زندگی خود داده و معیشت خود را به راحتی تأمین کنند. امیدواریم این موارد به ظاهر کوچک، مورد توجه مسئولین قرار گیرد تا اقدامات لازم را در دستور کار خود قرار دهند و سازمان منطقه آزاد کیش به همه شرکت‌ها، موسسات و واحدهای تحت پوشش خود رسماً ابلاغ کند کار با نیروها و واحدهای خدماتی موجود در کیش در اولویت باشد و انتقال خدماتی که می‌توان آن را از واحد‌های موجود و فعال در جزیره گرفت به بیرون از جزیره ممنوع کند.

نکته

درد مشترک دولت وسازمان کیش

اقتصاد کیش – مسعود پزشکیان رئیس‌جمهور در جلسات هیأت دولت بارها به موضوع لزوم چابک سازی دولت و کم کردن نیروی انسانی اشاره داشته است. او در آخرین اظهار در این مورد نظر گفت: نهاد ریاست جمهوری ۴۰۰۰ نفر کارمند دارد که ۴۰۰ نفر هم کارها جلو می‌رود تازه بهتر از آن ...!

صحبتی که بارها و بارها از زبان مدیران سازمان منطقه آزاد کیش هم شنیده ایم. سازمانی عریض و طویل با ۳۰۰۰ کارمند که بقول یکی از مدیران ارشد آن را با ۳۰۰ نفر هم می‌توان اداره کرد!

خدمت جناب آقای رئیس‌جمهور باید عرض کنیم شما درد مشترک با سازمان منطقه آزاد کیش دارید ...!

صحبت رئیس‌جمهور درباره نهاد ریاست جمهوری نمونه بارز سازمانی است که دیگر نمی‌تواند به چابک سازی بپردازد. کارها بر زمین مانده و سرعت انجام کارها بسیار کند می‌شود. بدنه سازمان منطقه آزاد کیش نیز دقیقاً همین‌گونه است تعداد نیروها به حدی بالاست که گاهی یک کار کوچک روزها و ماه‌ها به طول می‌انجامد. دستگاهی عریض و طویل با نیروهایی بسیار که گاه حتی شرح وظیفه و تعریف سازمانی هم ندارند و وجودشان نه تنها به سرعت و پیشرفت کارها کمک نمی‌کند که اتفاقاً موجب‌کندی و ایجاد دست‌اندا‌های بیشتر در کارها می‌شود!

چابک‌سازی سازمان‌ها امروزه هنری تمام‌عیار است برای مدیری توانا و خوش فکر که تدبیر کند و آن را حل کند نه اینکه تنها در باره آن حرف بزند و از درد آن بنالد. در افکارش توسعه و رفاه را برای مردم و همان پرسنل به‌روراند و در اندیشه رشد و تعالی آنها و فراهم کردن بستر ترقی آنها باشد. دردمشترکی که امروزه هم رئیس‌جمهور ایران و هم رئیس‌جمهور کیش به آن مبتلا هستند و فقط در باره آن حرف می‌زند! البته که شنیده می‌شود علیرغم آن در گوشه و کنار هر روز باز هم بر نیروهای موجود اضافه می‌شود!

امروز و فردا در کیش ...

رویداد های اجتماعی، فرهنگی، هنری جزیره

امروز سه شنبه:

برگزاری کنسرت علیرضا طلیسچی سالن هال مریم کیش ساعت ۲۳:۵۹

فردا چهارشنبه:

برگزاری کنسرت جواد پساری –رستوران شاندیز لانژ معافی ساعت ۲۳:۵۹

برگزاری تئاتر کودک (نمایش ربنار در روباهه) –اسکله تفریحی کیش ساعت ۱۹:۰۰